

การบริหารงานตามหลักปาปนิกรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ
ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี*

THE ADMINISTRATION ALONG THE PAPANIKADHAMMA OF
THA ADMINISTRATORS OF THASADET SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
MUEANG DISTRICT, SUPHANBURI PROVINCE

อภิรักษ์ มะเรืองประดิษฐ์

Apiruk Marueangpradit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Apiruk.man1989@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษากระบวนการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับการบริหาร และ 3. เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักปาปนิกรรมในการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง จำนวน 389 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 คน ได้แก่ พระภิกษุ นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.41 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดการและการประสานงาน ค่าเฉลี่ย 3.43 รองลงมา คือ ด้านการวางแผน ค่าเฉลี่ย 3.40 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดทำงบประมาณ ค่าเฉลี่ย 3.38 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($r=0.363^{**}$) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักปาปนิกรรม ได้แก่ 1. ด้านจักขุมา ผู้บริหารต้องมองการณ์ไกล วิเคราะห์ปัญหาและยอมรับการเปลี่ยนแปลง 2. ด้านวิจิโร ผู้บริหารต้องบูรณาการความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ และเทคโนโลยี

*Received March 31, 2025; Revised April 22, 2025; Accepted April 30, 2025

ที่ทันสมัยเข้ากับการบริหาร และ 3. ด้านนิสยสัมปันโน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการบริหาร เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาจากสังคม
คำสำคัญ: การบริหารงาน; ผู้บริหาร; ปาปนิกรรม

Abstract

This research aimed: 1. To study the level of administrative performance of municipal executives, 2. To examine the relationship between the principles of Papanikadhamma and administration, and 3. To propose guidelines for applying Papanikadhamma principles in the administration of the executives of Tha Sadet Sub-district Municipality, Sakaeo Sub-district, Mueang District, Suphanburi Province. A mixed-method research design was employed, incorporating both quantitative and qualitative approaches. The quantitative research utilized questionnaires distributed to 389 eligible voters. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. For the qualitative aspect, in-depth interviews were conducted with 10 key informants, including monks, academicians, and local officials. The qualitative data were analyzed using descriptive content analysis.

The study was found that: 1. The overall administrative performance of municipal executives was at a moderate level, with a mean score of 3.41. The highest average was in the area of management and coordination (mean=3.43), followed by planning (mean=3.40), while the lowest was in budgeting (mean=3.38); 2. the relationship between the principles of Papanikadhamma and administrative performance was relatively low ($r=0.363^{**}$), but statistically significant at the 0.01 level; and 3. the proposed guidelines for applying Papanikadhamma principles are: 1. Cakkhuma executives must be visionary, capable of analyzing problems, and accepting change; 2. Vidhuro executives should integrate multidisciplinary knowledge and modern technology into administration; and 3. Nissayasampanno executives should demonstrate good human relations and adhere to moral and ethical principles in administration to build trust and credibility within society.

Keywords: Administration; Executive; Papanikadhamma

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยได้รับการปรับปรุงและพัฒนาครั้งสำคัญในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เมื่อพระองค์ทรงปฏิรูปการปกครองในปี พ.ศ. 2435 เพื่อแก้ไขปัญหาหลักของชาติในยุคนั้นทำให้เกิดปัญหา คือ ปัญหาความเป็นเอกราชและการพัฒนาการปกครองที่ล่าช้า ความเป็นอยู่ของประชาชนยากแค้น และการขาดความรู้ด้านการปกครองสมัยใหม่ ส่งผลให้การบริหารประเทศไม่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถพัฒนาประเทศได้ทัดเทียมกับประเทศอื่น รัชกาลที่ 5 จึงได้จัดระเบียบการปกครองออกเป็น 3 ระดับ คือ การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วนภูมิภาค และการปกครองส่วนท้องถิ่น (เฉลิมพงศ์ มีสมนัย, 2548) การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะในระบอบประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากรัฐบาลกลางไม่สามารถดูแลและให้บริการได้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจึงเป็นแนวทางที่ช่วยให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในแต่ละชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารในระดับท้องถิ่นช่วยลดความล่าช้าในการดำเนินงาน และทำให้การให้บริการต่าง ๆ เข้าถึงประชาชนได้รวดเร็วขึ้น จึงกล่าวได้ว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างการบริหารประเทศให้มีความครอบคลุมและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น (สิวพร สุขเอียด, 2568)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยยังคงเผชิญกับอุปสรรคหลายประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานและการให้บริการประชาชน หนึ่งในปัญหาสำคัญคือโครงสร้างอำนาจหน้าที่ที่ทับซ้อนกับราชการส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง ทำให้การดำเนินงานขาดความชัดเจนและประสิทธิภาพ อีกทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องยังไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม ภายในองค์กรยังประสบปัญหาเรื่องการจัดทำนโยบาย การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลที่ยังขาดการบูรณาการอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และการบริหารทรัพยากรบุคคลที่ไม่มีประสิทธิภาพ ยังส่งผลกระทบต่อการทำงานโดยรวม ขณะเดียวกัน ปัญหาทางการเงิน เช่น งบประมาณที่จำกัด รายได้ไม่เพียงพอ และการบริหารที่ไม่โปร่งใส ยังคงเป็นข้อจำกัดสำคัญ การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อยกระดับความสามารถและความยั่งยืนของการปกครองท้องถิ่นในระยะยาว (ยุติธรรม ปัทมะ, 2558)

การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลนั้น หลักการบริหารทั่วไปอาจจะมีความแข็งแกร่ง ขาดหลักคุณธรรม จริยธรรม อาจเป็นเหตุให้การบริหารนั้นไม่ประสบผลสำเร็จตามมุ่งหวัง แต่ถ้ามีการรวมหลักการและทางทฤษฎีต่าง ๆ ของการบริหารเข้ากับหลักธรรมทางศาสนาแล้วเชื่อว่าจะทำให้เสริมสร้างทักษะการบริหารงานได้ดีและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพราะหลักธรรมในทางพุทธศาสนานั้น สอนให้ทุกคนเป็นคนที่มีมองการณ์ไกล ใช้ปัญญาในการคิดก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ ซึ่งถ้าหากนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารของผู้บริหารแล้ว จะเกิดความละเอียดอ่อนในการบริหารท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น การบริหารในพระพุทธศาสนา มีหลักธรรมที่ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้ซึ่งปรากฏใน ปาปณิกธรรม ที่พระพุทธองค์ท่านได้ตรัสถึงลักษณะของนักบริหารไว้ด้วยกัน 3 ประการ คือ 1. จักขุมา มีปัญญามองการณ์ไกล 2. วิฐุโร จัดการธุระได้ดีมีความชำนาญเฉพาะด้าน 3. นิสสยสัมปันโน เป็นคนมนุษยสัมพันธ์ดี ผู้บริหารที่ดี ต้องผูกใจคนไว้ได้ คุณลักษณะข้อนี้สำคัญมาก (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมจิตโต), 2551)

ในปัจจุบันเทศบาลตำบลท่าเสา จังหวัดอุตรดิตถ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรีประสบกับปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณที่ไม่สอดคล้องกับจำนวนโครงการที่ต้องดำเนินการทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ครบถ้วน อีกทั้งการจัดประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนา ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ส่งผลให้ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนอย่างเต็มที่ ในด้านการบริหารจัดการองค์กร การจัดโครงสร้างและการบริหารกำลังคนยังขาดความคล่องตัว ขณะที่การประสานงานภายในองค์กรก็ยังไม่ราบรื่น ส่งผลให้การให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนไม่เพียงพอและไม่ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้น การปรับปรุงในด้านการบริหารงบประมาณ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการให้บริการของเทศบาลในอนาคต (เทศบาลตำบลท่าเสา, 2567)

ทั้งนี้ ศักยภาพของผู้บริหารนั้นมีผลต่อบุคลากรที่ร่วมงานและประชาชนในด้านความเชื่อมั่น ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นหลักสำคัญในการประสานงาน และให้การสนับสนุนช่วยเหลือประชาชน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ทำให้ปฏิบัติงานได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น เมื่อนำหลักปาปณิกธรรมกับการบริหารงานของผู้บริหาร มาพิจารณากับสภาพของชุมชนที่มีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่สำคัญของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าเสา ทำให้เกิดความสมดุล และเกิดสติปัญญาในการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล เป็นหนทางที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงาน และเป็นผู้บริหารที่ดีตามที่ประชาชนมุ่งหวัง ซึ่งตรงกับหลักปาปณิกธรรม

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารงานตามหลักปาปณิกธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสา ตำบลสระแก้ว อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรีเพราะผู้บริหารที่มีลักษณะของนักบริหาร 3 ประการ คือ 1. จักขุมา มีปัญญามองการณ์ไกล 2. วิฐุโร จัดการธุระได้ดีมีความชำนาญเฉพาะด้าน และ 3. นิสสยสัมปันโน เป็นคนมนุษยสัมพันธ์ดี

สัมพันธ์ดี จะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล และนำองค์กรไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักปาปนิกรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนซึ่งมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 13,883 คน (เทศบาลตำบลท่าเสด็จ, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนซึ่งมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1993) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 389 คน โดยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1. นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน 3. กลุ่มผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ จำนวน 2 คน 4. กลุ่มเจ้าพนักงานปฏิบัติการตำบลท่าเสด็จ จำนวน 2 คนรวมจำนวนทั้งสิ้น 5. กลุ่มผู้นำชุมชนตำบลท่าเสด็จ

จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 10 รูปหรือคน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80-1.00 และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach, 1990) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.590 ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล การบริหารงาน และหลักปาปนิกรรม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ตอนที่ 2 การบริหารงานตามหลักปาปนิกรรมของผู้บริหาร จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านจักษุมา (วิสัยทัศน์) 2. ด้านวิธูโร (การจัดการ) 3. ด้านนิสสัยสัมพันธ์ (มนุษยสัมพันธ์) ตอนที่ 3 การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการวางแผน 2. ด้านการจัดการ 3. ด้านการประสานงาน 4. ด้านการจัดทำงบประมาณ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80-1.00 ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) มีสาระสำคัญของการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1. ชื่อ 2. ตำแหน่งหน้าที่ 3. สถานที่สัมภาษณ์ 4. วันที่ให้สัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตอนที่ 2 หลักปาปนิกรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านจักษุมา (วิสัยทัศน์) 2. ด้านวิธูโร (การจัดการ) 3. ด้านนิสสัยสัมพันธ์ (มนุษยสัมพันธ์) ตอนที่ 3 การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการวางแผน 2. ด้านการจัดการ 3. ด้านการประสานงาน 4. ด้านการจัดทำงบประมาณ ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักปาปนิกรรม ของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ด้านหลักปาปนิกรรม จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1. ด้านจักษุมา (วิสัยทัศน์) 2. ด้านวิธูโร (การจัดการ) 3. ด้านนิสสัยสัมพันธ์ (มนุษยสัมพันธ์) และด้านการบริหาร จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1. ด้านการวางแผน 2. ด้านการจัดการ 3. ด้านการประสานงาน 4. ด้านการจัดทำงบประมาณ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยขอประสานความร่วมมือกับประชาชน ซึ่งมีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ในการเก็บข้อมูลแบบออนไซต์ (Onsite) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 389 คน และเก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

4.2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน เป็นการสัมภาษณ์ในรูปแบบที่เป็นทางการโดยใช้ประเด็นคำถามที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางสนทนากับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มากขึ้นตามการเล่าเรื่องของผู้ให้ข้อมูลหลัก และครอบคลุมในประเด็นการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้ 1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายการบริหารงานตามหลักปณิธานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี และ 2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหลักปณิธานกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) แล้วสังเคราะห์ข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงและจัดกลุ่ม เพื่อนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

ผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$, $S.D.=0.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับแรก ($\bar{X}=3.43$, $S.D.=0.35$) รองลงมาได้แก่ ด้านการประสานงาน ($\bar{X}=3.43$, $S.D.=0.35$) ด้านการวางแผน ($\bar{X}=3.40$, $S.D.=0.40$) และด้านการจัดทำงบประมาณ ($\bar{X}=3.38$, $S.D. = 0.40$) อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม

ที่	การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล ตำบลท่าเสด็จ	ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการวางแผน	3.40	0.40	ปานกลาง
2.	ด้านการจัดการ	3.43	0.35	ปานกลาง
3.	ด้านการประสานงาน	3.43	0.35	ปานกลาง
4.	ด้านการจัดงบประมาณ	3.38	0.40	ปานกลาง
ภาพรวม		3.41	0.24	ปานกลาง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($r=0.363^{**}$) เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการวางแผน มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ($r=0.645^{**}$) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการจัดการ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ($r=0.645^{**}$) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการประสานงาน มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ($R=0.711^{**}$) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการจัดงบประมาณ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.589^{**}$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson' s Product Moment Correlation Coefficient)					
ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม				
หลักปาปนิกรรม	การบริหาร	การวางแผน	การจัดการ	การประสานงาน	การจัดงบประมาณ
โดยภาพรวม	0.363	0.645	0.645	0.711	0.589
๑. ด้านจักษุมา (วิสัยทัศน์)	0.203	0.029	0.151	0.202	0.155
๒. ด้านวิธโร (จัดการดี)	0.304	0.162	0.270	0.260	0.108

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี (ต่อ)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson' s Product Moment Correlation Coefficient)					
ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม				
หลักปาปนิกรรม	การบริหาร	การวางแผน	การจัดการ	การประสานงาน	การจัดทำงบประมาณ
๓. ด้านนิสสัยสัมพันธ์					
สัมพันธ์					
(มีนุษย์สัมพันธ์)	0.225	0.221	0.179	0.286	0.091

3. การประยุกต์หลักปาปนิกรรมกับการบริหารงานของผู้บริหาร เทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านจักษุมา (มีวิสัยทัศน์) ผู้บริหารมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ทันสมัย เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ทั้งในการบริหารตน บริหารคนและบริหารงาน และควรติดตามข่าวสาร กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในด้านต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะได้นำมาวิเคราะห์ วางแผนและกลยุทธ์ในการรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในวันข้างหน้าได้อย่างทันท่วงที ด้านวิจิโร (จัดการดี) ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารงาน ระเบียบและข้อกฎหมาย การฝึกอบรม ประชุมหรือสัมมนา การนำเทคโนโลยีหรือช่องทางการสื่อสารออนไลน์มาปรับใช้ในการบริหารเทศบาล ด้านนิสสัยสัมพันธ์ (มีมนุษย์สัมพันธ์) ผู้บริหาร ควรปรับทัศนคติให้มองโลกในแง่บวก มีจิตใจที่เมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ร่วมงาน มุ่งถึงผลประโยชน์ขององค์กรและประชาชนเป็นสำคัญ ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและเพื่อยุติปัญหาและสร้างความพึงพอใจให้กับทุกฝ่ายร่วมมือกันทำงานให้กับองค์กรต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวางแผน ด้านการจัดการ ด้านการประสานงาน ด้านการจัดทำงบประมาณของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรมและจริยธรรมสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ช่วยส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรและการทำงานอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรี ศรีสุรินทร์ (2565) พบว่าการบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอวิเชียรบุรีมีคุณภาพดีในหลายด้าน เช่น บุคลากร งบประมาณ และการจัดการเรียนรู้ การศึกษาของพระคณพศ กิตติสาร (2554) พบว่า พนักงานและบุคลากรมีความคิดเห็นในด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ในระดับสูง โดยเฉพาะการบริหารงานของผู้บริหาร แต่ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้าง มีความแตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนถึงความไม่ตรงกันระหว่างทัศนคติของผู้บริหารและบุคลากรในบางด้าน จากการศึกษาปัญหาหลักที่พบคือ การขาดความรู้ด้านกฎหมายและหลักธรรมาภิบาล รวมถึงการทำงานที่บางครั้งยังไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม ทำให้กระทบต่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพของการบริหารงาน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักป้าปณิธรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล ตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ด้านการจัดการ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง และ ด้านการประสานงาน ด้านการจัดทำงบประมาณ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารนำหลักป้าปณิธรรมาใช้เพื่อบริหารงานเทศบาล ประชาชนจะให้ความเชื่อมั่นใน ผู้บริหารก็พร้อมที่จะทำงานเพื่อสังคมอย่างเต็มกำลังความสามารถ อันจะเป็นผลดีกับประชาชนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิตาภา เร่งมีศรีสุข (2560) เรื่อง พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำตามหลักป้าปณิธรรม 3 ในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงบูรณาการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกันทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านจักษุม่า (วิสัยทัศน์) ด้านนิสสยสัมพันธ์ (ความสามารถ) และวิจิโร (ความเชี่ยวชาญ)

3. นำเสนอการประยุกต์หลักป้าปณิธรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี หลักป้าปณิธรรมประกอบด้วย ด้านจักษุม่า (มีวิสัยทัศน์) ด้านวิจิโร (มีทักษะในการทำงานที่ดี) ด้านนิสสยสัมพันธ์ (มีมนุษยสัมพันธ์ดี) ผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสด็จมีความสามารถในการบริหารที่โดดเด่น ทั้งในด้านวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล การจัดการที่มีประสิทธิภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี วิสัยทัศน์ของท่านช่วยให้การบริหารงานมีทิศทางที่ชัดเจนและทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุจิต กิ่งเกล้า (2565) เรื่อง คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ตามหลักทฤษฎีป้าปณิธรรม พบว่า ผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครมีคุณภาพสูง โดยเฉพาะในด้านวิสัยทัศน์ (จักษุม่า) ที่ช่วยให้สามารถมองการณ์ไกลและตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาด การมีวิสัยทัศน์ชัดเจนช่วยให้การนำพาหน่วยงานไปสู่ความสำเร็จในอนาคต ในด้านมนุษยสัมพันธ์ (นิสสยสัมพันธ์) ผู้บริหารสามารถสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับทีมงานได้ดี ซึ่งส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น ส่วนการจัดการ (วิจิโร) ผู้บริหารต้องมีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะเดียวกัน ผลการวิจัยของพระประดิษฐ์ อภินันโท (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่ดีในทุกด้าน โดยอันดับแรก คือ วิสัยทัศน์ที่มองการณ์ไกล รองลงมา คือ ความชำนาญในการบริหารจัดการ และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การวิจัยทั้งสองชี้ให้เห็นว่า หลักทศิปปาปนิกรรมและพุทธธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้นำที่มีคุณภาพ ซึ่งส่งผลให้การพัฒนางานองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

องค์ความรู้จากการวิจัย

มองการณ์ไกล วิเคราะห์ปัญหาและแนวโน้มของการพัฒนาได้ ยอมรับ การเปลี่ยนแปลง เพื่อขับเคลื่อน องค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์	นำความรู้ของศาสตร์ต่าง ๆ และ เทคนิควิทยาการสมัยใหม่มาบูรณาการ ในการปฏิบัติงานขององค์กร เพื่อทำ ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและ ประสิทธิภาพในการบริหารงานมาก ยิ่งขึ้น	มีทักษะในการสื่อสาร บุคลากร ทุกคนให้ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานตาม เป้าหมายที่กำหนด และสื่อสารกับ ประชาชนให้เข้าใจในการดำเนินงาน ของเทศบาลได้ถูกต้อง
จักขุมา (วิสัยทัศน์) มองเชื่อมโยง	วิจิโร (การจัดการ) บูรณาการความรู้	นิสสยสัมปันโน (มีมนุษยสัมพันธ์) ทักษะการสื่อสาร

การบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลตำบล

การวางแผน ข้อมูลที่แม่นยำ และทันสมัย	การจัดการ การติดตามผล และการมีส่วนร่วม	การประสานงาน การสื่อสารที่ชัดเจน	การจัดทำงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ ให้เหมาะสม
ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและ ควรอัปเดตให้ทันสมัย เพื่อการตัดสินใจที่มี ประสิทธิภาพ	ตรวจสอบความคืบหน้า และให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	สื่อสารข้อมูลให้เข้าใจง่าย และเข้าถึงได้เร็ว	แบ่งงบประมาณ ตามความสำคัญ และความต้องการ ของชุมชน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายองค์ความรู้จากการวิจัย เรื่อง การบริหารงานตามหลักป้าปนิกรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าเสาดีจ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัด สุพรรณบุรี สามารถ สรุปได้ดังนี้

การบริหารงานตามหลักป้าปนิกรรม ด้านจักขุมา (วิสัยทัศน์) ประกอบด้วย การมองเชื่อมโยง กล่าวคือ การบริหารที่มีวิสัยทัศน์ กว้างไกลและสามารถวิเคราะห์ปัญหา หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การบริหารงานตามหลักการบริหาร ด้านการวางแผน ประกอบด้วยการใช้ข้อมูลที่เหมาะสมและทันสมัย และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดสรรงบประมาณเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สนับสนุนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อความโปร่งใสและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง
2. สนับสนุนการสื่อสารสาธารณะผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การจัดประชุมและฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างสม่ำเสมอ สร้างช่องทางการสื่อสารออนไลน์เพื่อให้การวางแผนตรงกับความต้องการของชุมชน
2. การพัฒนาแผนงานและการจัดทำงบประมาณร่วมกับชุมชน และสร้างระบบการติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด
3. การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะบุคลากรเทศบาลอย่างต่อเนื่อง ใช้เทคโนโลยีในการทำงานราชการให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษามลกระทบจากการใช้หลักป้าปณิธธรรมในการบริหารงานที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของประชาชนและประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐ เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาท้องถิ่น และการขยายการวิจัยไปยังพื้นที่ตำบล อำเภอ หรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2560). *พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- เฉลิมพงศ์ มีสมนัย. (2548). *การบริหารราชการไทย* (หน่วยที่ 11). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยเทศบาลตำบลท่าเสาดีจ. (2567). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2567*. สืบค้น 2 มกราคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/Ut13Q>

- พระคณพศ กิตติสาโร. (2554). *การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2551). *ธรรมะในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระประดิษฐ์ อภินันโท. (2561). *รูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรี ศรสุรินทร์. (2565). *การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอวิเชียร จังหวัดเพชรบูรณ์* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุติธรรม ปัทมะ. (2558). *การปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น (The Local Administrative Reform)*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สิวพร สุขเอียด. (2568). *การปกครองส่วนท้องถิ่น*. สืบค้น 2 มกราคม 2568, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การปกครองส่วนท้องถิ่น>
- สุจิต กิ่งเกล้า. (2565). *การบูรณาการหลักทฤษฎีปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Yamane, T. (1993). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.) Singapore: Time Printers Pte Ltd.